

Βρυξέλλες, 6 Ιουνίου 2025
(OR. en)

9982/25

Διοργανικός φάκελος:
2025/0141 (NLE)

ECOFIN 725
UEM 248
FIN 643
ECB

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	27 Μαΐου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 310 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ NextGenerationEU - Ο δρόμος προς το 2026

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 310 final.

συνημμ.: COM(2025) 310 final

Βρυξέλλες, 4.6.2025
COM(2025) 310 draft

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

NextGenerationEU - Ο δρόμος προς το 2026

NextGenerationEU – Ο δρόμος προς το 2026

Χρονικό διάστημα ενάμισι έτους απομένει για την επιτυχή ολοκλήρωση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), και με την παρούσα ανακοίνωση γίνεται απολογισμός της εφαρμογής αυτού του μοναδικού προσωρινού μέσου και καταγράφονται οι προοπτικές εν όψει της περάτωσής του στο τέλος του 2026.

Στην ανακοίνωση συνοψίζονται πρώτα τα βασικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από τον ΜΑΑ και γίνεται απολογισμός της συνολικής εφαρμογής μέχρι στιγμής. Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο και οι σχετικές προθεσμίες, καθώς και οι επιχειρησιακές επιπτώσεις τους όσον αφορά την υποβολή αιτήσεων πληρωμής, την παροχή στοιχείων, τη διαδικασία αναστολής πληρωμών και την αναθεώρηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ). Για να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα λαμβανομένων υπόψη των καθυστερήσεων και της επικείμενης λήξης του μηχανισμού, παρέχεται στη συνέχεια καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω εξορθολογισμού των ΣΑΑ τους, με τις επιλογές που πρέπει να εξετάζονται κατά την αναθεώρησή τους και με τον τρόπο έγκαιρης προετοιμασίας για την υποβολή των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής το 2026.

1. Ο ΜΑΑ ΕΠΙΔΕΙΚΝΥΕΙ ΑΠΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

1.1. Ταχεία αντίδραση στην πανδημία που αποφέρει μακροχρόνια αποτελέσματα για την ανάπτυξη

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας άλλαξε τα δεδομένα όσον αφορά την αντίδραση της Ευρώπης στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Η εξαγγελία του το 2020, ως βασικού στοιχείου του NextGenerationEU (NGEU), ανέδειξε τη δέσμευση της Ένωσης για ολοκληρωμένη και μακρόπνοη δράση με σκοπό την ταχεία και βιώσιμη ανάκαμψη από τις δραματικές επιπτώσεις της πανδημίας. Τα πρώτα αποτελέσματα ήταν άμεσα: οι αγορές και οι επενδυτές ανταποκρίθηκαν θετικά, οι διαφορές στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων μειώθηκαν και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα ενισχύθηκε, με αποτέλεσμα τη σταθεροποίηση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ ⁽¹⁾.

Η στήριξη από τον ΜΑΑ τροφοδότησε την ανάκαμψη της Ευρώπης. Η προχρηματοδότηση από τον ΜΑΑ ⁽²⁾ παρείχε γρήγορα χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη. Σε αντίθεση με προηγούμενες κρίσεις, οι οποίες οδήγησαν σε απότομη συρρίκνωση των δημόσιων επενδύσεων στην ΕΕ, οι δημόσιες επενδύσεις διατηρήθηκαν, στον απόηχο της κρίσης COVID-19. Αναμένεται να αυξηθούν σε 3,8 % του ΑΕΠ το 2025 πριν σταθεροποιηθούν το 2026, έναντι 3,2 % το 2019 ⁽³⁾. Σημαντικό μέρος αυτής της αύξησης σχετίζεται με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον ΜΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ. Ο αντίκτυπος στην αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να είναι μακροχρόνιος. Από προσομοιώσεις

⁽¹⁾ Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility (RRF) [Ενδιάμεση αξιολόγηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)], 2024· [Insights from the Recovery and Resilience Facility: The Business Perspective - European Commission](#) (Στοιχεία από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: Η επιχειρηματική οπτική - Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

⁽²⁾ Σχεδόν 57 δισ. EUR είχαν εκταμιευθεί ως προχρηματοδότηση από τον Αύγουστο του 2021 έως τον Ιανουάριο του 2022. Η προχρηματοδότηση αυτή συνέβαλε στην άμβλυνση των βραχυπρόθεσμων επιπτώσεων της κρίσης στους προϋπολογισμούς των κρατών μελών

⁽³⁾ Εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2025: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις, Άνοιξη 2025](#)

βάσει μοντέλων προκύπτει ότι οι επενδύσεις του NGEU από μόνες τους, δηλαδή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων, θα μπορούσαν να αυξήσουν το ΑΕΠ της ΕΕ κατά 1,4 % το 2026 ⁽⁴⁾.

Ο συνδυασμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αποτέλεσε ένα από τα πλέον αποτελεσματικά χαρακτηριστικά του ΜΑΑ. Οι μεταρρυθμίσεις, οι οποίες ήταν συχνά εμπροσθοβαρείς στα ΣΑΑ, έχουν βελτιώσει το πλαίσιο συνθηκών στα κράτη μέλη και έχουν ανοίξει τον δρόμο για αύξηση της αποτελεσματικότητας των σχετικών επενδύσεων. Επιπλέον, ο ΜΑΑ προώθησε την υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων υπέρ των οποίων τάσσονταν εδώ και καιρό οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Συνολικά, η υλοποίηση των ΣΑΧ επιταχύνθηκε και τα κράτη μέλη ασχολήθηκαν με μακροχρόνιες προκλήσεις, αντικατοπτρίζοντας επίσης κοινές προτεραιότητες της ΕΕ ⁽⁵⁾.

Ο ΜΑΑ χρηματοδοτείται με από κοινού δανεισμό της ΕΕ σε πρωτοφανή κλίμακα. Οι εκδόσεις της ΕΕ επωφελούνται από πολύ υψηλή αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας, η οποία επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη να λαμβάνουν δάνεια ΜΑΑ με ευνοϊκούς όρους όσον αφορά τόσο τα επιτόκια όσο και τη μεγάλη διάρκεια. Ο δανεισμός της ΕΕ είναι εγγυημένος από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, χαίρει εκτίμησης από τους επενδυτές και έχει δημιουργήσει μεγάλη ποσότητα περιουσιακών στοιχείων σε ευρώ που αποτελούν σημαντικό σημείο αναφοράς για τις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές αγορές και ενισχύουν τη θέση του ευρώ στις διεθνείς αγορές.

1.2. Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις παράγουν αποτελέσματα στην πράξη

Η στήριξη που παρέχεται από τον ΜΑΑ καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής, αντικατοπτρίζοντας την επιδίωξη του μέσου να επιφέρει διαρθρωτικές αλλαγές. Ο ΜΑΑ είναι το πρώτο βασισμένο στις επιδόσεις μέσο αυτού του μεγέθους στην ΕΕ. Οι πληρωμές προς τα κράτη μέλη πραγματοποιούνται έναντι της επίτευξης απτής προόδου όσον αφορά μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Τα ορόσημα και οι στόχοι που επιτυγχάνονται μεταφράζονται σε απτά οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε διάφορους τομείς: από την εκπαίδευση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη έως την ενέργεια, τις υποδομές μεταφορών, το επιχειρηματικό περιβάλλον, τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, τις πολιτικές απασχόλησης, το κράτος δικαίου ή την έρευνα και την καινοτομία. Οι στόχοι πολιτικής έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην καθοδήγηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ. Τα σχέδια των κρατών μελών έχουν υπερβεί τους στόχους ύψους 20 % και 37 % για τις ψηφιακές και κλιματικές επιδιώξεις, αντίστοιχα. Για τον ΜΑΑ συνολικά, οι εκτιμώμενες δαπάνες για το κλίμα ανέρχονται σε περίπου 42 %, ενώ ορισμένα κράτη μέλη αφιερώνουν πάνω από το 50 % του συνολικού σχεδίου τους στην πράσινη μετάβαση της ΕΕ.

Δεδομένης της βαθιάς οικονομικής ολοκλήρωσης των οικονομιών της ΕΕ, τα οφέλη από κάθε ΣΑΑ εκτείνονται πολύ πέραν των εθνικών συνόρων. Η αύξηση της ζήτησης που πυροδοτείται από τον ΜΑΑ σε έναν τομέα οδηγεί σε υψηλότερη ζήτηση για εισαγόμενα τελικά ή ενδιάμεσα προϊόντα από άλλα κράτη μέλη, ωφελώντας πολλές ευρωπαϊκές εταιρείες. Για παράδειγμα, η αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικών αυτοκινήτων

⁽⁴⁾ Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility (RRF) [Ενδιάμεση αξιολόγηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)], 2024

⁽⁵⁾ Κατά την περίοδο υλοποίησης των ΣΑΑ, το ποσοστό των ΣΑΧ της περιόδου 2019-2020 για τις οποίες σημειώθηκε τουλάχιστον «ορισμένη πρόοδος» αυξήθηκε από 52 % το 2021 σε 75 % στην αξιολόγηση των ΣΑΧ του 2024.

στη Γερμανία ή τη Γαλλία ωφελεί τους παραγωγούς εξαρτημάτων αυτοκινήτων σε πολλά περισσότερα κράτη μέλη. Ομοίως, οι εταιρείες ενός κράτους μέλους μπορούν να συμμετέχουν σε μέτρα του ΣΑΑ άλλης χώρας. Για παράδειγμα, το ΣΑΑ της Κύπρου χρηματοδοτεί την κατασκευή τριών υδατοδεξαμενών που παρήχθησαν από αυστριακή εταιρεία για την ενίσχυση της ασφάλειας στην παροχή νερού στη Λευκωσία και τη Λάρνακα (Κύπρος).

Ο αντίκτυπος του ΜΑΑ είναι εμφανής σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα δευτερογενή αποτελέσματα μπορούν, σε ορισμένα κράτη μέλη, να υπερδιπλασιάσουν τον άμεσο αντίκτυπο του εθνικού κονδυλίου του ΜΑΑ έως το 2030 ⁽⁶⁾. Δεδομένης της κλίμακας των ΣΑΑ τους, η Ιταλία και η Ισπανία ξεχωρίζουν ως οι δύο κύριες δικαιούχοι όσον αφορά την αναμενόμενη αύξηση του ΑΕΠ. Σημαντικές αυξήσεις του ΑΕΠ προβλέπονται επίσης για την Ελλάδα, την Πολωνία, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία, οφειλόμενες σε μεγάλο βαθμό στα άμεσα αποτελέσματα των εθνικών τους σχεδίων, ειδικότερα στην άμεση τόνωση της παραγωγής και της απασχόλησης στους κλάδους-αποδέκτες, καθώς και την αυξημένη ζήτηση για εισροές από εγχώριους προμηθευτές. Η τρίτη μεγαλύτερη δικαιούχος του ΜΑΑ είναι η Γερμανία, σε μεγάλο βαθμό χάρη σε δευτερογενή αποτελέσματα από τα σχέδια άλλων κρατών μελών. Στη Γερμανία, την Αυστρία και τη Δανία, τα δευτερογενή οφέλη υπερδιπλασιάζουν τον άμεσο αντίκτυπο των αντίστοιχων ΣΑΑ τους, ενώ για τις Κάτω Χώρες, την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο τα δευτερογενή οφέλη τριπλασιάζουν τον άμεσο αντίκτυπο. Το Βέλγιο, η Φινλανδία και η Σουηδία αποκομίζουν επίσης σημαντικά οφέλη, καθώς τα δευτερογενή αποτελέσματα σχεδόν διπλασιάζουν τον άμεσο αντίκτυπο. Στη Γαλλία, τα δευτερογενή αποτελέσματα ενισχύουν τον άμεσο αντίκτυπο σε ποσοστό ίσο με το ήμισυ του εθνικού κονδυλίου της. Οι χώρες της ΕΕ που είναι σε μεγάλο βαθμό ενσωματωμένες στην ενιαία αγορά επωφελούνται από τα ισχυρότερα δευτερογενή αποτελέσματα στο ΑΕΠ. Τα υψηλότερα δευτερογενή οφέλη σε σχέση με το ΑΕΠ παρατηρούνται στη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Τσεχία, λόγω της βαθιάς ενσωμάτωσής τους στις αξιακές αλυσίδες της ΕΕ.

⁽⁶⁾ Πηγή: Economic impacts of the Recovery and Resilience Facility: New insights at sector level and the case of Germany (Οικονομικός αντίκτυπος του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: νέα στοιχεία σε τομεακό επίπεδο και η περίπτωση της Γερμανίας), Michels κ.ά. (2025)

Ο ΜΑΑ έχει αντίκτυπο εκεί όπου έχει σημασία

33,4 εκατομμύρια MWh/έτος εξοικονομήθηκαν από την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (περισσότερο από την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της Δανίας⁶⁾)

110 655 MW εγκατεστημένη πρόσθετη λειτουργική δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ίση με περίπου 20 % της εγκατεστημένης δυναμικότητας παραγωγής αιολικής και ηλιακής ενέργειας το 2024⁷⁾)

16,2 εκατομμύρια επιπλέον κατοικίες με πρόσβαση σε διαδικτυακά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας

1,2 εκατομμύρια επιχειρήσεις έλαβαν στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών

29 εκατομμύρια συμμετέχοντες σε εκπαίδευση και κατάρτιση στηριζόμενη από τον ΜΑΑ

1,6 δισεκατομμύρια χρήστες και χρήστριες έχουν ωφεληθεί από νέες και αναβαθμισμένες δημόσιες ψηφιακές υπηρεσίες

Γράφημα 1: Αντίκτυπος του ΜΑΑ στην πράξη ⁽⁷⁾

⁽⁷⁾ Δεδομένα της 31ης Δεκεμβρίου 2024. Πηγή: [κοινοί δείκτες](#) και [θεματικές αναλύσεις](#). Για την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της Δανίας, βλ. [στοιχεία της Eurostat σχετικά με την προμήθεια, τη μετατροπή και την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας το 2023](#). Για την εγκατεστημένη δυναμικότητα αιολικής και ηλιακής ενέργειας, βλ. [Wind energy in Europe: 2024 Statistics and the outlook for 2025-2030 | WindEurope](#) (Αιολική ενέργεια στην Ευρώπη: Στατιστικά στοιχεία του 2024 και οι προοπτικές για την περίοδο 2025-2030) και [EU Market Outlook For Solar Power 2024-2028 - SolarPower Europe](#) (Προοπτικές της αγοράς ηλιακής ενέργειας της ΕΕ για την περίοδο 2022-2026).

Ο ΜΑΑ κινητήρια δύναμη για διαρθρωτικές αλλαγές ⁽⁸⁾

Πολλές από τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ οδηγούν σε διαρθρωτικές βελτιώσεις στις οικονομίες και τις κοινωνίες των κρατών μελών.

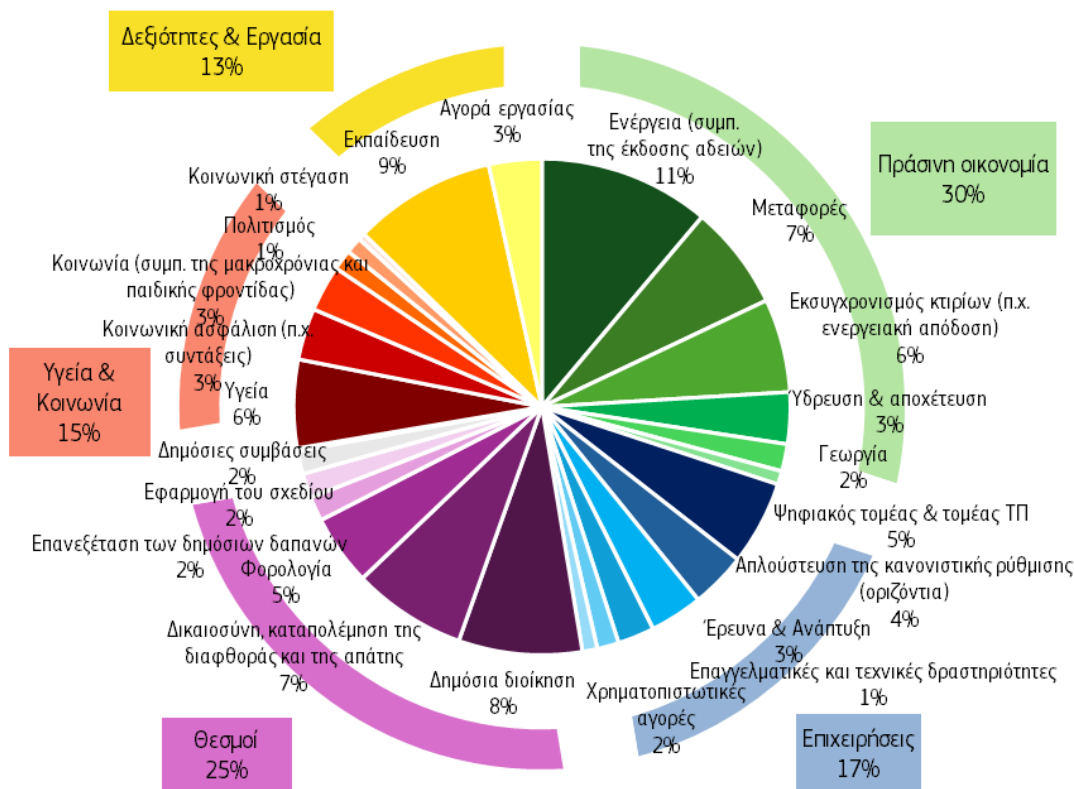
Το ένα τέταρτο των μεταρρυθμίσεων του ΜΑΑ βελτιώνει την ποιότητα των θεσμών, βασικό πυλώνα της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, στη βελτιστοποίηση των φορολογικών συστημάτων, στην ενίσχυση των δημόσιων συμβάσεων και των πλαισίων για τη δικαιοσύνη, την καταπολέμηση της απάτης και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Το 17 % των μεταρρυθμίσεων του ΜΑΑ επικεντρώνεται στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις που απλουστεύουν την κανονιστική ρύθμιση, στηρίζουν την έρευνα και την ανάπτυξη, ενισχύουν τη λειτουργία της χρηματοπιστωτικής αγοράς και διευκολύνουν την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων.

Πολλές μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν επίσης στη βελτίωση των δεξιοτήτων και των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση εκπαιδευτικών συστημάτων, τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και την ενίσχυση της βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Περίπου τα δύο τρίτα αυτών των μεταρρυθμίσεων αυτών έχουν ήδη υλοποιηθεί, δημιουργώντας το κατάλληλο πλαίσιο συνθηκών για σχετικές επενδύσεις.

(Πηγή: ανάλυση της Επιτροπής, εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας)

Γράφημα 2: Συνολική κατανομή των μεταρρυθμίσεων ανά βασικούς τομείς πολιτικής, σε % του συνολικού αριθμού μεταρρυθμίσεων (σύνολο = 1 131) ⁽⁸⁾.

2. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΑΠΟΜΕΝΕΙ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΣ

2.1. Πρέπει να επιταχυνθεί η εφαρμογή σε πολλά κράτη μέλη

Ο ΜΑΑ αποτελεί προσωρινό μέσο, διάρκειας έως το τέλος του 2026, το οποίο βοηθά τα κράτη μέλη να ανακάμψουν από την κρίση COVID-19 και να καταστήσουν ανθεκτικότερες τις οικονομίες τους. Οι αυστηρές προθεσμίες του μηχανισμού αντικατοπτρίζουν τον προσωρινό χαρακτήρα του και τον σκοπό του να στηρίξει την ανάκαμψη από την πανδημία COVID-19, στον οποίο βασίζεται με τη σειρά της η κλείδα κατανομής του. Οι προθεσμίες αυτές παρείχαν ισχυρό κίνητρο για την ταχεία υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στα ΣΑΑ, σύμφωνα με τον στόχο του μηχανισμού για την προώθηση ταχείας οικονομικής και κοινωνικής ανάκαμψης ⁽¹⁰⁾.

Συνολικά, η υλοποίηση και οι εκταμιεύσεις στο πλαίσιο του ΜΑΑ ήταν ταχείες, ιδίως όσον αφορά τη μη επιστρεπτέα στήριξη. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει την ταχύτητα υλοποίησης μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και την παροχή προχρηματοδότησης. Έως το τέλος Μαΐου του 2025, οι εκταμιεύσεις είχαν ανέλθει σε 315 δισ. EUR (49 % του συνόλου) για την επίτευξη 2 218 οροσήμων και στόχων, που αφορούσαν 1 145 μεταρρυθμίσεις και 1 073 επενδύσεις. Σε σχετικούς όρους, το 57 % της συνολικής μη επιστρεπτέας στήριξης και το 38 % της συνολικής δανειακής στήριξης έχουν καταβληθεί στα κράτη μέλη. Το παραπάνω στοιχείο αντικατοπτρίζει επίσης το γεγονός ότι, κατά τον σχεδιασμό των αρχικών ΣΑΑ, τα κράτη μέλη έδωσαν προτεραιότητα στις επιχορηγήσεις έναντι των εκταμιεύσεων δανείων και μεγάλο μέρος της δανειακής στήριξης προστέθηκε μόνο με τα κεφάλαια για το REPowerEU το 2023 ⁽¹¹⁾. Σύμφωνα με την αξιολόγηση της Επιτροπής, πάνω από το 31 % όλων των οροσήμων και των στόχων έχει εκπληρωθεί, ενώ και τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι έχει ολοκληρωθεί και ένα επιπλέον ποσοστό ύψους 21 %.

Ωστόσο, αν και έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος και έχουν υλοποιηθεί πολλά επιτυχημένα παραδείγματα στην πράξη, η εφαρμογή πρέπει να επιταχυνθεί στα περισσότερα κράτη μέλη. Περίπου 335 δισ. EUR αναμένεται να εκταμιευθούν το

⁽⁸⁾ Βλ. τις [Θεματικές αναλύσεις](#) που δημοσιεύονται στον πίνακα αποτελεσμάτων του ΜΑΑ για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ σε πολλούς διαφορετικούς τομείς πολιτικής.

⁽⁹⁾ Η κατηγοριοποίηση αυτή βασίζεται στην ταξινόμηση των κωδικών NACE και ακολουθεί την οπτική του οικονομικού τομέα. Περισσότερες λεπτομέρειες για τη μεθοδολογία είναι διαθέσιμες στο αντίστοιχο έγγραφο προβληματισμού: [Michels et al. \(2025\). Economic Impacts of the Recovery and Resilience Facility: New Insights at Sectoral Level and the Case of Germany, Discussion Paper 221, DG ECFIN](#) [Michels κ.ά. (2025). Οικονομικός αντίκτυπος του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: νέα στοιχεία σε τομεακό επίπεδο και η περίπτωση της Γερμανίας, έγγραφο προβληματισμού 221, ΓΔ ECFIN].

⁽¹⁰⁾ Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility (RRF) [Ενδιάμεση αξιολόγηση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)], 2024

⁽¹¹⁾ Από τη συνολική δανειακή στήριξη που είναι επί του παρόντος δεσμευμένη (291 δισ. EUR), 125 δισ. EUR (ή το 43 %) ζητήθηκαν και δεσμεύτηκαν μόνο κατά τις αναθεωρήσεις των ΣΑΑ το 2023. Ως εκ τούτου, τα σχετικά ορόσημα, οι στόχοι και οι πληρωμές τους έχουν καθοριστεί κυρίως για το δεύτερο ήμισυ της περιόδου του ΜΑΑ.

επόμενο ενάμισι έτος (περίπου 154 δισ. EUR σε επιχορηγήσεις και 180 δισ. EUR σε δάνεια). Όσον αφορά το μέλλον, πρέπει ακόμη να υποβληθούν από τα κράτη μέλη προς αξιολόγηση πάνω από 4 300 ορόσημα και στόχοι (από σύνολο 7 105).

Εξαρχής, η υλοποίηση όλων των χρηματοδοτούμενων από τον ΜΑΑ έργων επρόκειτο να αποτελέσει πρόκληση, δεδομένου του μεγέθους της χρηματοδότησης από τον ΜΑΑ σε σχέση τόσο με το μέγεθος της οικονομίας σε μεγάλες δικαιούχους χώρες όσο και με το ποσό της υφιστάμενης χρηματοδότησης από την ΕΕ. Τα κονδύλια του ΜΑΑ προστίθενται επίσης σε άλλα κονδύλια της ΕΕ και η κατανομή του ΜΑΑ αντιστοιχεί σε σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ σε πολλά κράτη μέλη, ανερχόμενη στο 16 % για την Ελλάδα, το 13 % για την Κροατία και το 11 % για την Ισπανία ⁽¹²⁾. Μολονότι η διοικητική ικανότητα έχει ενισχυθεί σε πολλά κράτη μέλη καθόλη τη διάρκεια ζωής του ΜΑΑ, μεταξύ άλλων μέσω μέτρων που περιέχονται στα σχέδια, εξακολουθούν να υφίστανται κάποιοι περιορισμοί (για παράδειγμα, στον τομέα της έκδοσης αδειών, όπου θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ταχέως τα σημεία συμφόρησης). Επιπλέον, ο προσδιορισμός συγκεκριμένων επενδυτικών έργων είναι χρονοβόρος.

Η εφαρμογή του ΜΑΑ πραγματοποιήθηκε επίσης εν μέσω αρκετών κρίσεων. Ο απρόκλητος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και η επακόλουθη ενεργειακή κρίση, ο υψηλός πληθωρισμός, τα σημεία συμφόρησης στην αλυσίδα εφοδιασμού και ορισμένες καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα έχουν υπονομεύσει ή καθυστερήσει την υλοποίηση μέτρων του ΜΑΑ. Η προσθήκη κεφαλαίων για το REPowerEU στην πλειονότητα των ΣΑΑ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, σε συνδυασμό με αιτήματα για πρόσθετα δάνεια ΜΑΑ, παρείχε νέα χρηματοδότηση για νέα μέτρα προτεραιότητας, αλλά κατέστησε αναγκαία επίσης τη χρήση σημαντικής διοικητικής ικανότητας στα κράτη μέλη, εκτρέποντας προσωρινά την έμφαση από την εφαρμογή. Αν και η εφαρμογή επιταχύνθηκε σημαντικά κατά το πρώτο εξάμηνο του 2024 ⁽¹³⁾, συμβάλλοντας στην κάλυψη της υστέρησης όσον αφορά τις εκταμιεύσεις, το ποσό χρηματοδότησης προς εκταμίευση έως το τέλος του 2026 παραμένει σημαντικό.

Ο διοικητικός φόρτος ενδέχεται επίσης να επηρέασε την ταχύτητα εφαρμογής του ΜΑΑ. Στην ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΑΑ, τα κράτη μέλη έκριναν ότι οι εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου ήταν υπερβολικά λεπτομερείς. Ο νομικά δεσμευτικός χαρακτήρας κάθε στοιχείου που περιεχόταν σε αυτές, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής του μέτρου, ενισχύθηκε από τη γραμματική ερμηνεία του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά την άποψη ορισμένων κρατών μελών, η κατάσταση αυτή οδήγησε σε διοικητικό φόρτο υψηλότερο από τον αναμενόμενο για την εφαρμογή του μηχανισμού και σε καθυστερήσεις στην εφαρμογή.

Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή αντικατοπτρίζονται στην πρόσφατη επιβράδυνση των εκταμιεύσεων. Παρά τις βελτιώσεις που σημειώθηκαν μεταξύ του δεύτερου εξαμήνου του 2023 και του 2024, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025 έχει σημειωθεί σημαντική επιβράδυνση των εκταμιεύσεων. Μολονότι το δεύτερο εξάμηνο του 2024 είχαν εκταμιευθεί 66 δισ. EUR, τους πρώτους πέντε μήνες του 2025 έχουν εκταμιευθεί μόνο

⁽¹²⁾ Υπολογιζόμενη ως ποσοστό του ΑΕΠ του 2024. Τα περισσότερα δικαιούχα κράτη μέλη ανέκαμψαν σημαντικά μετά την κρίση COVID-19, μεταξύ άλλων χάρη στον ΜΑΑ. Ως εκ τούτου μειώθηκαν τα ποσοστά του ΑΕΠ του 2024 συγκριτικά με την κατανομή που είχε γίνει με όρους ΑΕΠ του 2020, του έτους αναφοράς κατά τη σύσταση του ΜΑΑ το 2021.

⁽¹³⁾ Βλ. [ετήσια έκθεση](#) σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, 2024

9,5 δισ. EUR, σε μια χρονική στιγμή κατά την οποία θα ήταν αναγκαία περαιτέρω επιτάχυνση ενόψει των προθεσμιών του 2026 που πλησιάζουν με ταχύ ρυθμό.

Για την πλήρη εφαρμογή του ΜΑΑ και την αξιοποίηση των οφελών του, χρειάζεται σημαντική επιτάχυνση της εφαρμογής από τα κράτη μέλη. Ο τρέχων ρυθμός εφαρμογής δεν επαρκεί για να διασφαλιστεί η ολοκλήρωση όλων των οροσήμων και των στόχων έως τον Αύγουστο του 2026 και η εκταμίευση του πλήρους κονδυλίου του ΜΑΑ έως τη λήξη του μηχανισμού το 2026.

2.2. Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή συνεπάγονται κόστος για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο ήδη οπισθοβαρής προγραμματισμός εφαρμογής έχει επιδεινωθεί εξαιτίας καθυστερήσεων στην εφαρμογή, με δημοσιονομικό κόστος για τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Λόγω των μεγάλων ποσών χρηματοδότησης που είναι αναγκαία για το τελευταίο έτος εφαρμογής, η Επιτροπή πρέπει να προγραμματίσει εγκαίρως τις δανειοληπτικές πράξεις της από τις κεφαλαιαγορές. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τον δανεισμό στο πλαίσιο του ΜΑΑ, λόγω του σημαντικού όγκου του προγράμματος και της προθεσμίας για εκταμιεύσεις έως το τέλος του 2026. Από την έναρξη λειτουργίας του μηχανισμού, η Επιτροπή έχει δανειστεί κεφάλαια για τον ΜΑΑ με βάση το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα των αιτήσεων πληρωμής των κρατών μελών για χρονικό ορίζοντα 6 έως 12 μηνών και έχει επιτύχει να αποδεσμεύσει κεφάλαια για τα κράτη μέλη αμέσως μετά την έγκριση των εκταμιεύσεων. Ωστόσο, οι αιτήσεις πληρωμής συχνά υποβάλλονταν και ολοκληρώνονταν με καθυστερήσεις σε σύγκριση με το προγραμματισμένο χρονοδιάγραμμα, ιδίως όταν τα κράτη μέλη υπέβαλλαν ταυτόχρονα στοχευμένες αναθεωρήσεις των ΣΑΑ τους.

Το πρώτο εξάμηνο του 2025 έχουν σημειωθεί δύο εξελίξεις που δυσχεραίνουν τη διαχείριση της ρευστότητας. Πρώτον, όπως προαναφέρθηκε, οι εκταμιεύσεις υπολείπονται σημαντικά των ποσών που προβλέπονταν με βάση τις ενδείξεις από τα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα την απροσδόκητη συσσώρευση μεγάλων υπολοίπων από την ΕΕ για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Δεύτερον, οι αλλαγές στο περιβάλλον των επιτοκίων σημαίνουν ότι τα ταμειακά υπόλοιπα αρχίζουν να δημιουργούν καθαρό κόστος ρευστότητας για τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τους δικαιούχους των δανείων, παρά την ενεργό διαχείριση των ρευστών ταμειακών διαθεσίμων από την Επιτροπή ενόψει της έγκρισης εκταμιεύσεων. Δεδομένης της συγκέντρωσης αναμενόμενων εκταμιεύσεων στην τελική φάση του ΜΑΑ, η Επιτροπή θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί όλες τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για να διασφαλίζει ότι μπορεί να συνεχίσει να πραγματοποιεί πληρωμές, όπως απαιτείται.

2.3. Σχεδιασμός για την περάτωση του ΜΑΑ

Ο ΜΑΑ υπόκειται σε αυστηρές προθεσμίες εφαρμογής, σύμφωνα με τον χαρακτήρα του ως προσωρινού μέσου στήριξης που συστάθηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19. Ως ειδικό μέσο σχεδιασμένο για την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων και συνεπειών της κρίσης COVID-19 στην Ένωση, υποστηριζόμενο από τα έκτακτα και προσωρινά πρόσθετα μέσα της απόφασης για τους ιδίους πόρους ⁽¹⁴⁾, ο ΜΑΑ

⁽¹⁴⁾ Απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2053 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την κατάργηση της απόφασης 2014/335/ΕΕ, Ευρατόμ (ΕΕ L 424 της 15.12.2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj>)

δημιουργήθηκε με πολύ αυστηρές προθεσμίες που καθορίζονται στον κανονισμό EURI⁽¹⁵⁾, στον κανονισμό MAA⁽¹⁶⁾ και στην απόφαση για τους ιδίους πόρους, από τις οποίες δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση.

Τα κράτη μέλη έχουν ακόμη 454 ημέρες για να υλοποιήσουν τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ τους. Ο κανονισμός MAA και οι εκδοθείσες εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου ορίζουν ότι όλα τα ορόσημα και οι στόχοι για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως τις 31 Αυγούστου 2026⁽¹⁷⁾. Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, τυχόν μέτρα που λαμβάνονται μετά τις 31 Αυγούστου 2026 για την εκπλήρωση οροσήμων και στόχων δεν είναι δυνατό να ληφθούν υπόψη για την αξιολόγηση των αιτήσεων πληρωμής. Αυτό ισχύει επίσης για μέτρα τα οποία λαμβάνονται για να διασφαλιστεί η ικανοποιητική εκπλήρωση οροσήμων και στόχων που καλύπτονται από αποφάσεις αναστολής οι οποίες εκδόθηκαν πριν από τις 31 Αυγούστου 2026 και αποτρέπει την κίνηση νέων διαδικασιών αναστολής μετά την εν λόγω ημερομηνία. Επιπλέον, αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει περιθώριο έγκρισης τροποποιήσεων των ΣΑΑ μετά τις 31 Αυγούστου 2026. Όλες οι αιτήσεις πληρωμής, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστικών δηλώσεων, των συνόψεων των διενεργηθέντων ελέγχων⁽¹⁸⁾ και όλων των στοιχείων που είναι αναγκαία για την αξιολόγησή τους, πρέπει να υποβληθούν έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2026⁽¹⁹⁾. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα αξιολογήσει την ικανοποιητική εκπλήρωση οροσήμων και στόχων που περιλαμβάνονται στις τελευταίες αιτήσεις πληρωμής σύμφωνα με το πλαίσιο για την αξιολόγηση των οροσήμων και των στόχων βάσει του κανονισμού MAA, που δημοσιεύτηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2023⁽²⁰⁾. Όλες οι πληρωμές πρέπει να καταβληθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026⁽²¹⁾.

(¹⁵) Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2094/oj>)

(¹⁶) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>)

(¹⁷) Άρθρα 18 και 20 του κανονισμού MAA και άρθρο 2 παράγραφος 4 των αντίστοιχων εκτελεστικών αποφάσεων του Συμβουλίου

(¹⁸) Σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού MAA

(¹⁹) Άρθρο 6 των συμφωνιών χρηματοδότησης του MAA και άρθρο 7 των δανειακών συμβάσεων MAA

(²⁰) Παράρτημα I της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τίτλο «Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας: δύο χρόνια μετά – Ένα μοναδικό μέσο στο επίκεντρο του πράσινου και του ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕ» [COM(2023) 99 final], 21 Φεβρουαρίου 2023

(²¹) Άρθρο 24 του κανονισμού MAA, βλ. επίσης άρθρο 3 παράγραφος 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 και τις εκεί αναφερόμενες εξαιρέσεις

Γράφημα 3: Χρονοδιάγραμμα περάτωσης του ΜΑΑ

3. ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΜΕ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ΤΟ 2026

Δεδομένων των καθυστερήσεων στην υλοποίηση και των επικείμενων προθεσμιών το 2026 στο πλαίσιο του ΜΑΑ, στην παρούσα ενότητα παρέχεται καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω εξορθολογισμού των ΣΑΑ τους, με τις επιλογές που πρέπει να εξετάζονται κατά την αναθεώρησή τους και με τον τρόπο έγκαιρης προετοιμασίας για την υποβολή των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής το 2026 ⁽²²⁾.

Όλα τα αναθεωρημένα ΣΑΑ πρέπει να εξακολουθήσουν να συμμορφώνονται με όλα τα κριτήρια αξιολόγησης που προβλέπονται στον κανονισμό ΜΑΑ. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι τα σχέδια εξακολουθούν να στηρίζουν τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών τους, ότι διατίθενται τουλάχιστον τα κονδύλια που απαιτούνται βάσει του κανονισμού ΜΑΑ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, ότι τηρείται η αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και ότι τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης προστατεύονται. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να επανεξετάσουν την πρόοδο υλοποίησης των έργων τους με θετικό κλιματικό συντελεστή και να διασφαλίσουν ότι οι εκθέσεις τους προς την Επιτροπή είναι επικαιροποιημένες⁽²³⁾.

3.1. Εξορθολογισμός των ΣΑΑ

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν διεξοδικά τα οικεία ΣΑΑ το συντομότερο δυνατόν ώστε να διασφαλίσουν ότι όλα τα ορόσημα και οι στόχοι μπορούν να υλοποιηθούν έως την προθεσμία της 31ης Αυγούστου 2026. Μόνο τα μέτρα που είναι βέβαιο ότι θα έχουν υλοποιηθεί πλήρως έως την εν λόγω προθεσμία θα πρέπει να διατηρηθούν στα σχέδια. Τα μέτρα των οποίων η υλοποίηση δεν είναι εγγυημένη θα πρέπει να διαγραφούν ώστε να αποφευχθεί η αποδέσμευση μεγάλων ποσών από τα κονδύλια του

⁽²²⁾ Η καθοδήγηση στην παρούσα ενότητα θα συμπληρωθεί με πρόσθετη τεχνική καθοδήγηση για τα κράτη μέλη σχετικά με την «περάτωση» του ΜΑΑ. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τη λήξη του ΜΑΑ, η Επιτροπή θα παράσχει λεπτομερή καθοδήγηση σχετικά με όλες τις επιχειρησιακές πτυχές που συνδέονται με την περάτωση του μηχανισμού, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εκκαθάριση της προχρηματοδότησης, την υποβολή εκθέσεων και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

⁽²³⁾ Η υποβολή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση αυτών των μέτρων καθυστερεί. Δεδομένου ότι η Επιτροπή βασίζεται σε δεδομένα σχετικά με τις πράσινες δαπάνες που αναφέρουν τα κράτη μέλη για να εκδώσει πράσινα ομόλογα NextGenerationEU, τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν άμεσα τις σχετικές δαπάνες που πραγματοποιήσαν και να μεριμνήσουν για την έγκαιρη υποβολή εκθέσεων στο μέλλον.

ΜΑΑ. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εξασφάλιση της κατανομής των επιχορηγήσεων. Προκειμένου να υπάρχει επαρκής χρόνος για την υλοποίηση όλων των οροσίων και των στόχων και για την αξιολόγηση όλων των αιτήσεων πληρωμής, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να προβούν στις εν λόγω αναθεωρήσεις των σχεδίων τους το συντομότερο δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση, έως το τέλος του 2025. Αν δεν διενεργηθούν οι εν λόγω αναθεωρήσεις θα προκύψουν αυξημένοι κίνδυνοι μη υλοποίησης των μέτρων του ΜΑΑ και, ως εκ τούτου, αποδέσμευσης κονδυλίων στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Στο πλαίσιο αυτών των τελευταίων αναθεωρήσεων των σχεδίων θα πρέπει επίσης να επανεξεταστεί η διατύπωση των μέτρων, των οροσίων και των στόχων, ώστε να διασφαλιστεί ότι εστιάζουν μόνο σε ουσιώδη στοιχεία. Στόχος θα πρέπει να είναι να διευκολυνθεί η υλοποίηση και η αξιολόγηση της υλοποίησης των ΣΑΑ και να μειωθεί η διοικητική επιβάρυνση, ενώ παράλληλα να διατηρηθεί το επίπεδο φιλοδοξίας του σχεδίου και η συμμόρφωσή του με τις απαιτήσεις του κανονισμού ΜΑΑ. Πρώτον, έπειτα από αιτήματα των κρατών μελών, η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο να διαγράψει από τις εκτελεστικές αποφάσεις του τυχόν διφορούμενες ή ασαφείς διατυπώσεις ή οποιαδήποτε προδιαγραφή που υπερβαίνει τις απαιτήσεις που είναι αναγκαίες για να αποδειχθεί η εκπλήρωση ενός μέτρου. Δεύτερον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν εκ νέου τη συμπερίληψη στα ΣΑΑ τους μεταρρυθμίσεων ήσσονος σημασίας που δεν συμβάλλουν στην εφαρμογή των ανά χώρα συστάσεων. Τρίτον, δεδομένου ότι η προθεσμία για την ολοκλήρωση των μέτρων πλησιάζει, στις περιπτώσεις που κρίνεται σκόπιμο, τα ενδιάμεσα ορόσημα και οι ενδιάμεσοι στόχοι θα πρέπει να καταργηθούν ώστε να δοθεί έμφαση στα τελικά αποτελέσματα. Τέταρτον, στο μέτρο του δυνατού, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να τροποποιήσουν τα σχέδιά τους για να συμπεριλάβουν τυχόν ορόσημα και στόχους που έχουν ήδη επιτευχθεί στις αιτήσεις πληρωμής το 2025, ώστε να μειωθεί το ύψος των αιτήσεων πληρωμής το 2026. Κατά τον εξορθολογισμό των οικείων ΣΑΑ, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι εξακολουθούν να πληρούνται όλα τα κριτήρια αξιολόγησης του ΜΑΑ, στα οποία συμπεριλαμβάνονται η αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των σχετικών ΣΑΧ, η κατανομή επαρκών κονδυλίων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, η τήρηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και η διασφάλιση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως αντικατοπτρίζονται, κατά περίπτωση, στα ορόσημα των λογιστικών και λοιπών ελέγχων. Το επίπεδο φιλοδοξίας των μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου θα πρέπει να διατηρηθεί. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να συνδράμει σε αυτή τη διαδικασία εξορθολογισμού, με σκοπό να διασφαλιστεί η ίση μεταχείριση και η συνέπεια μεταξύ των σχεδίων. Η Επιτροπή θα συζητήσει με τα κράτη μέλη σε διμερές και πολυμερές επίπεδο, θα παράσχει συγκεκριμένα παραδείγματα σχετικά με τον τρόπο εξορθολογισμού και απλούστευσης, και θα συζητήσει άλλες επιλογές που θα μπορούσαν να διερευνήσουν τα κράτη μέλη, πέραν εκείνων που απαριθμούνται κατωτέρω, συγκεκριμένα να συνεισφέρουν σε σαφώς προσδιορισμένα έργα που εξυπηρετούν ψηφιακές προτεραιότητες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (γίγα-εργοστάσια, εργοστάσια ΤΝ), τα καλώδια και τα μικροκυκλώματα, καθώς και στις προτεραιότητες έρευνας και καινοτομίας.

3.2. Πιθανές επιλογές κατά την τροποποίηση των ΣΑΑ

Κατά την τροποποίηση των οικείων ΣΑΑ, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να διερευνήσουν όλες τις διαθέσιμες επιλογές για να διατηρήσουν τα κονδύλια των ΣΑΑ τους, ιδίως τη συνιστώσα της μη επιστρεπτέας στήριξης, μεριμνώντας παράλληλα ώστε οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που λαμβάνουν στήριξη να εξακολουθούν να επιτυγχάνουν υψηλό επίπεδο επιδόσεων σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ. Θα

πρέπει να αποδεικνύεται εύκολα ότι οι νέες επενδύσεις συμμορφώνονται με τις σχετικές νομικές απαιτήσεις. Για τον σκοπό αυτό, μπορούν να εξεταστούν οι ακόλουθες επιλογές:

- **Αύξηση της κλίμακας των υφιστάμενων μέτρων**

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα να αυξήσουν την κλίμακα των μέτρων όταν η υλοποίησή τους προσδίδει ικανοποιητικά, με βάση αποδεδειγμένη ή πιθανή ζήτηση. Παράδειγμα αποτελούν επενδύσεις τα παραδοτέα των οποίων θα μπορούσαν να αυξηθούν ή μέτρα των οποίων οι επιδόσεις έχει ήδη διαπιστωθεί ότι υπερβαίνουν τις προσδοκίες.

- **Μείωση των σχεδίων που υπερκαλύπτουν τα κονδύλια ή μείωση του δανειακού κονδυλίου**

Σε περίπτωση που το συνολικό εκτιμώμενο κόστος του ΣΑΑ είναι υψηλότερο από το χρηματοδοτικό κονδύλιο, τα μέτρα που λαμβάνουν μη επιστρεπτέα στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ τα οποία δεν είναι πλέον εφικτό να υλοποιηθούν μπορούν να διαγραφούν χωρίς να αντικατασταθούν, έως το ποσό που ισούται με την υπερκάλυψη. Στην περίπτωση αυτή, η συνολική μη επιστρεπτέα στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ δεν θα επηρεαστεί.

Για τα κράτη μέλη που λαμβάνουν δανειακή στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, εάν πρέπει να διαγραφούν έργα που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις, τα μέτρα που χρηματοδοτούνται με δάνεια μπορούν να μεταφερθούν στη συνιστώσα μη επιστρεπτέας στήριξης. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να διατηρηθεί το ποσό της επιχορήγησης, ενώ παράλληλα να μειωθεί μέρος της δανειακής στήριξης, εκτός εάν αντισταθμιστεί από νέα ή μεγαλύτερης κλίμακας μέτρα που χρηματοδοτούνται με δάνεια.

Επιπλέον, πολλές επενδύσεις του ΜΑΑ που χρηματοδοτούνται με δάνεια βασίζονται στη ζήτηση και ενδέχεται να μην είχαν τη ζήτηση που προβλέφθηκε αρχικά. Επομένως, η κλίμακα των μέτρων αυτών μπορεί να μειωθεί ώστε να ανταποκρίνεται στην πραγματική ζήτηση και να απορροφηθεί μόνο το ποσό του δανείου που χρειάζεται.

- **Διαχωρισμός έργων του ΜΑΑ ώστε να συνεχιστεί η υλοποίησή τους με εθνικά ή άλλα ενωσιακά κονδύλια**

Η κλίμακα των έργων που δεν είναι πλέον εφικτό να υλοποιηθούν έως τον Αύγουστο του 2026 μπορεί να μειωθεί ώστε να διατηρηθούν μόνο τα στοιχεία που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ΜΑΑ και τα οποία μπορούν να υλοποιηθούν εντός αυτού του χρονικού πλαισίου. Το μέρος των έργων που εξακολουθεί να χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του ΜΑΑ θα πρέπει να αποτελεί αυτοτελή επένδυση στο ΣΑΑ. Αυτό σημαίνει ότι τα στοιχεία που θα διατηρηθούν δεν θα πρέπει να αφορούν μόνο ενδιάμεσα στάδια, όπως μια προκήρυξη πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Το υπόλοιπο έργο θα μπορούσε στη συνέχεια να υλοποιηθεί με εθνικά κονδύλια ή, εάν είναι επιλέξιμο, με άλλα κονδύλια της ΕΕ, σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Η πρόσφατη ενδιάμεση επανεξέταση της πολιτικής συνοχής ενθαρρύνει επίσης τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν τέτοιου είδους έργα του ΜΑΑ πριν τροποποιήσουν τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής ⁽²⁴⁾.

(24) Βλ. [Ανακοίνωση του 2025 για την ενδιάμεση επανεξέταση](#)

- **Χρηματοδοτικά μέσα και συστήματα επιχορηγήσεων**

Ο ΜΑΑ μπορεί να στηρίζει τη δημιουργία μέσου με ανεξάρτητη διαχείριση ώστε να παράσχει κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις. Στο πλαίσιο των εν λόγω επενδύσεων, τα ορόσημα του ΣΑΑ θα καλύπτουν i) τη μεταφορά κονδυλίων στον εταίρο υλοποίησης μετά την υπογραφή συμφωνίας υλοποίησης και ii) την υπογραφή συμβάσεων με τους τελικούς δικαιούχους για τη χρήση του συνόλου των μεταφερόμενων κονδυλίων. Για να δημιουργήσουν τέτοιο χρηματοδοτικό μέσο ή σύστημα επιχορηγήσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίσουν την αποτυχία του μηχανισμού της αγοράς που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν και τη σχετική ζήτηση της αγοράς, να διασφαλίσουν ότι οι αποφάσεις ανάθεσης των συμβάσεων του εταίρου υλοποίησης είναι ανεξάρτητες από την κυβέρνηση και ότι η χρηματοοικονομική διαχείριση είναι χωριστή από το κράτος μέλος, καθώς και να εξετάσουν την επιχειρησιακή ικανότητα του εταίρου υλοποίησης να αναπτύξει τέτοιο μέσο.

- **Μεταφορές στον μηχανισμό InvestEU**

Τα κράτη μέλη μπορούν να μεταφέρουν κονδύλια στη συνιστώσα κράτους μέλους του InvestEU ύψους έως και 4 % του συνολικού κονδυλίου του ΜΑΑ που τους αναλογεί και επιπλέον 6 % για μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP). Το τελικό ορόσημο στο ΣΑΑ θα είναι η έγκριση όλων των επενδυτικών πράξεων από την επιτροπή επενδύσεων του InvestEU έως τις 31 Αυγούστου 2026. Δεδομένου ότι η διαδικασία αποτελείται από διάφορα στάδια, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να μεταφέρουν κονδύλια του ΜΑΑ στο InvestEU πρέπει να υποβάλουν αναθεωρημένο ΣΑΑ το συντομότερο δυνατόν.

- **Εισφορές μετοχικού κεφαλαίου σε εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα (EATI)**

Ο ΜΑΑ μπορεί να στηρίζει εισφορές κεφαλαίου σε EATI (ή στις θυγατρικές τους), ιδίως για τη στήριξη έργων που συνάδουν με τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ, στον βαθμό που αυτά ανταποκρίνονται σε διαπιστωμένες ανάγκες της αγοράς και υπό την προϋπόθεση ότι η/το EATI έχει την ικανότητα να επεκτείνει τη δραστηριότητά του και ότι η επενδυτική πολιτική της/του ευθυγραμμίζεται με τους στόχους πολιτικής του ΜΑΑ. Τα συγκεκριμένα ορόσημα για τέτοιου είδους εισφορές μετοχικού κεφαλαίου θα είναι τα εξής: i) εγγραφή όλου του πρόσθετου καταβεβλημένου κεφαλαίου από το κράτος μέλος, ii) έγκριση αναθεωρημένης επενδυτικής πολιτικής της/του EATI σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί το αυξημένο μετοχικό κεφάλαιο και iii) εφόσον απαιτείται, έναρξη ισχύος όλων των αναγκαίων αλλαγών στη διακυβέρνηση, καθώς και στο πλαίσιο ελέγχων του ιδρύματος. Η εν λόγω εισφορά μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να συνεπάγεται τη διεύρυνση της εντολής της/του EATI ώστε να καλύπτει δραστηριότητες που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του ΜΑΑ και τις προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, η ενεργειακή μετάβαση, η οικονομικά προσιτή στέγαση, η πρόσβαση σε κεφάλαια ή η ασφάλεια και άμυνα.

- **Συνεισφορές στο πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία (EDIP)**

Ο ΜΑΑ θα μπορούσε να στηρίζει εθελοντικές εθνικές συνεισφορές στο μελλοντικό πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία (EDIP). Σε αυτή την περίπτωση, η συνεισφορά στο EDIP θα θεωρηθεί επένδυση του ΜΑΑ. Στη συνέχεια, θα επιλεγούν και θα λάβουν στήριξη συγκεκριμένα έργα στο πλαίσιο του EDIP, προς όφελος του οικείου

κράτους μέλους, τα οποία θα υλοποιηθούν σε μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα. Το μέτρο του ΜΑΑ θα περιλαμβάνει ως ορόσημο την υπογραφή συμφωνίας συνεισφοράς και μεταφορά κονδυλίων στο EDIP και θα διευκρινίζει το είδος των δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του EDIP. Για να λειτουργήσει αυτή η επιλογή, θα πρέπει να διασφαλίζεται με διάταξη του κανονισμού EDIP ότι οι εθελοντικές συνεισφορές που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ χρησιμοποιούνται προς όφελος του οικείου κράτους μέλους. Η Επιτροπή καλεί τους συννομοθέτες να εισαγάγουν σχετική διάταξη στον κανονισμό EDIP στη διάρκεια των τριμερών διαλόγων.

- **Συνεισφορές σε προγράμματα της ΕΕ για τις δορυφορικές επικοινωνίες**

Ο ΜΑΑ μπορεί να στηρίζει συνεισφορές των κρατών μελών στην ανάπτυξη συνιστωσών του διαστημικού προγράμματος της Ένωσης ή του ενωσιακού προγράμματος ασφαλούς συνδεσιμότητας ⁽²⁵⁾. Οι συνεισφορές αυτές θα θεωρούνται επένδυση του ΜΑΑ. Το διαστημικό πρόγραμμα της Ένωσης και το ενωσιακό πρόγραμμα ασφαλούς συνδεσιμότητας ενισχύουν τη στρατηγική αυτονομία, την τεχνολογική ανεξαρτησία και την ανθεκτικότητα της Ένωσης και συμβάλλουν στην ασφάλεια και την άμυνα. Ειδικότερα, το ενωσιακό πρόγραμμα ασφαλούς συνδεσιμότητας αποσκοπεί επίσης στην παροχή αξιόπιστης, ασφαλούς και οικονομικά αποδοτικής δορυφορικής συνδεσιμότητας για τις κυβερνήσεις. Τα προγράμματα αυτά υποστηρίζουν έργα ασφαλών δορυφόρων της ΕΕ, όπως το Galileo (δορυφορική πλοήγηση), το GOVSATCOM ή το IRIS² (δορυφορικές επικοινωνίες). Στο πλαίσιο του ΜΑΑ, τα κράτη μέλη μπορούν να καταβάλλουν εθελοντικές συνεισφορές στα εν λόγω προγράμματα, εάν η συμφωνία συνεισφοράς μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους εγγυάται ότι η συνεισφορά του κράτους μέλους στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων θα χρησιμοποιηθεί προς όφελος του οικείου κράτους μέλους. Το μέτρο του ΜΑΑ θα περιλαμβάνει ως ορόσημο την υπογραφή συμφωνίας συνεισφοράς και τη μεταφορά κονδυλίων στο εν λόγω πρόγραμμα.

3.3. Προετοιμασία των αιτήσεων πληρωμής του 2026

Το 2026 θα είναι κρίσιμο έτος για τις πληρωμές, με σύντομα χρονοδιαγράμματα και σημαντικό αντίκτυπο στους πόρους τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την Επιτροπή. Δεδομένου ότι η προθεσμία υποβολής της τελευταίας αίτησης πληρωμής είναι η 30ή Σεπτεμβρίου 2026 και η εκταμίευση πρέπει να πραγματοποιηθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026, η περίοδος αξιολόγησης θα είναι εξαιρετικά σύντομη. Σε συνδυασμό με τον κατά πάσα πιθανότητα υψηλό αριθμό οροσήμων και στόχων που θα αξιολογηθούν, θα είναι ζωτικής σημασίας η διαδικασία αξιολόγησης να είναι αποτελεσματική και ομαλή.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να προετοιμαστούν εγκαίρως και να μεριμνήσουν για την αξιοπιστία των στοιχείων που θα υποβάλουν όταν τους ζητηθεί, ώστε να περιοριστούν τα ζητήματα που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης. Η έκδοση των αποφάσεων πληρωμής εντός της προθεσμίας θα είναι εφικτή μόνο εάν τα κράτη μέλη υποβάλουν επαρκώς πλήρεις αιτήσεις πληρωμής. Η μη υποβολή των στοιχείων που αποδεικνύουν την εκπλήρωση όλων των απαιτήσεων των οροσήμων και των στόχων θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην αποδέσμευση κεφαλαίων. Όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποδειχθεί η ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων που περιλαμβάνονται στην τελευταία αίτηση πληρωμής θα πρέπει να υποβληθούν έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2026, καθώς θα υπάρχει ελάχιστος χρόνος για επαφές μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των αρχών των κρατών μελών κατά την περίοδο

⁽²⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/588 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2023, για τη θέσπιση ενωσιακού προγράμματος ασφαλούς συνδεσιμότητας για την περίοδο 2023-2027

αξιολόγησης των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής. Στο πλαίσιο αυτό, τα στοιχεία θα πρέπει να διαβιβαστούν ανεπίσημα στις υπηρεσίες της Επιτροπής μόλις είναι έτοιμα, ακόμη και πριν από την επίσημη υποβολή των αιτήσεων πληρωμής. Η έγκαιρη διαβίβασή τους είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση οροσήμεων και στόχων που αξιολογούνται δειγματοληπτικά, όπου η πείρα έχει δείξει ότι απαιτούνται αρκετές επαφές μεταξύ του κράτους μέλους και της Επιτροπής για να διαπιστωθεί η ικανοποιητική εκπλήρωσή τους.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να μεριμνήσουν ώστε να διατεθούν επαρκείς πόροι για τη διεκπεραίωση της υποβολής των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής. Στα περισσότερα κράτη μέλη, ο αριθμός των οροσήμεων και των στόχων που θα υποβληθούν σε επεξεργασία το 2026 θα είναι σημαντικά υψηλότερος σε σύγκριση με οποιοδήποτε προηγούμενο έτος. Λόγω αυτών των εξαιρετικών περιστάσεων, οι υπηρεσίες της Επιτροπής που ασχολούνται με τον ΜΑΑ και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) θα συνεργαστούν για να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι για τη διεκπεραίωση των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής του ΜΑΑ. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν τους πόρους τους ανάλογα με τις ανάγκες, ώστε να διασφαλίσουν ότι διαθέτουν τη διοικητική ικανότητα να προετοιμάσουν το έδαφος για την επιτυχή υλοποίηση των οικείων ΣΑΑ εντός των νόμιμων προθεσμιών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνοδεύει εκ του σύνεγγυς τα κράτη μέλη σε όλα τα στάδια της υλοποίησης των οικείων ΣΑΑ και της υποβολής των σχετικών αιτήσεων πληρωμής.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με τον ΜΑΑ, η ΕΕ έκανε ένα αποτελεσματικό βήμα άνευ προηγουμένου για τη συλλογική ενίσχυση της ανάκαμψης, της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της κοινωνίας της προκειμένου να αντιμετωπίσει την πανδημία COVID-19. Αντιμέτωπη με μία από τις χειρότερες κρίσεις στην ιστορία της, η ΕΕ ανέκαμψε γρήγορα επενδύοντας σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον με μεγαλύτερη ευημερία για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της. Κατά την τελευταία τετραετία έχουν επιτευχθεί πολλά, παρά τον πόλεμο στην Ευρώπη και τους απροσδόκητους ενεργειακούς και εμπορικούς κλυδωνισμούς. Τα κράτη μέλη έχουν υλοποιήσει φιλόδοξες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες αφορούν τα συστήματα δικαιοσύνης και συντάξεων, καθώς και τις αγορές εργασίας, τις δημόσιες συμβάσεις και πολλούς άλλους τομείς. Χάρη στις επενδύσεις που λαμβάνουν στήριξη από τον ΜΑΑ, η ενέργεια με την οποία εφοδιάζεται η ΕΕ είναι καθαρότερη και ασφαλέστερη, το δίκτυο δημόσιων μεταφορών είναι ισχυρότερο και αποτελεσματικότερο, οι πολίτες επωφελούνται από καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές, οι επιχειρήσεις είναι πιο ψηφιοποιημένες και ανταγωνιστικές και το εργατικό δυναμικό τους είναι πιο ειδικευμένο.

Για να μπορέσει ο ΜΑΑ να εκπληρώσει στο έπακρο τις δυνατότητές του, πρέπει τώρα να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να επιταχυνθεί η υλοποίησή του και να διασφαλιστεί η πλήρης εκταμίευση όλων των δεσμευμένων πόρων. Όλα τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να προβούν σε συστηματική επανεξέταση των ΣΑΑ τους για να τα εξορθολογίσουν και να τα απλουστεύσουν, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι εξακολουθούν να συμμορφώνονται με όλα τα κριτήρια αξιολόγησης που προβλέπονται στον κανονισμό ΜΑΑ. Καθώς η υλοποίηση επιταχύνεται, η δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών εξακολουθεί να αποτελεί κεντρικό άξονα του NextGenerationEU.

Ο ΜΑΑ συστάθηκε εξ αρχής ως προσωρινό μέσο που λήγει το 2026. Τώρα που το μέσο αυτό πλησιάζει στη λήξη του, η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει την ομαλή και επιτυχή περάτωσή του. Δεδομένου ότι απομένουν 454

ημέρες για την υλοποίησή του, τώρα είναι η ώρα για δράση και επίτευξη απτών αποτελεσμάτων.